

**Budapest Főváros IX. Kerület
Ferencváros Önkormányzata**

Iktató szám: 101/2020.

**ELŐTERJESZTÉS
a KÉPVISELŐ-TESTÜLET 2020. július 2.-i ülésére**

Tárgy: Beszámoló a családon belüli erőszak, illetve kapcsolati erőszak áldozatainak védelmére, a krízishelyzetben lévők átmeneti lakhatásának megoldása érdekében végzett feladatokról

Előterjesztő: Baranyi Krisztina polgármester megbízásából Gedeon Andor igazgató

Készítette: Gedeon Andor, Ferencvárosi Szociális és Gyermejjóléti Intézmények Igazgatósága - igazgató

Előzetesen tárgyalja: Egészségügyi, Szociális, Sport, Ifjúsági és Civil Bizottság – 2020. június 29.

Az előterjesztés a jogszabályi rendelkezéseknek megfelel: dr. Szathmáryné s.k.

Az előterjesztéssel kapcsolatos törvényességi észrevétel:

Rendelet	☐	
Határozat	☐	normatív
	☐	hatósági
	☒	egyéb

A döntéshez egyszerű minősített	☒	
	☐	többség szükséges.

Az előterjesztés a kifüggesztési helyszínen közzétehető:

igen	☒
nem	☐

Az előterjesztést nyílt ülésen kell tárgyalni.

Az előterjesztést zárt ülésen kell tárgyalni.

Az előterjesztés zárt ülésen tárgyalható.

Tisztelt Képviselő-testület!

A családon belüli erőszak, illetve kapcsolati erőszak áldozatainak védelmére, a krízishelyzetben lévők átmeneti lakhatásának (a továbbiakban: „védett lakás”) megoldásával kapcsolatban az alábbiakról tájékoztatom Önöket:

- Magyarországon az elérhető statisztikák szerint havonta legalább 3 nőt meggyilkol férje vagy volt férje, élettársa vagy volt élettársa, barátja vagy volt barátja, alkalmi partnere.
- A meggyilkolt nőknek több mint felét (volt) férjük vagy élettársuk ölte meg.
- A válást vagy szakítást követő időszakban a nőket érő erőszak gyakorisága és intenzitása jelentősen növekszik, a szakítási szándék bejelentésétől számított két évet a szakirodalom fokozott veszélyességi időszaknak tekinti. Ebben az időszakban sok nő a fenyegetésektől való jogos félelmében tér vissza a partneréhez.
- Az Európa Tanács ajánlása szerint 10.000 lakosra kell jutnia egy „shelter-helynek”. A gyakorlatban európai átlagban kb. 100.000 lakosra jut egy.

A jelen beszámolóban **bemutatott program** lehetőséggel nem csak a bántalmazott nők helyzetén kívánunk segíteni, a „védett lakások” program a bántalmazottak, a családon belüli erőszak áldozatainak **a meglévő, az állam által működtetett rendszeren túl kíván segítséget nyújtani** Ferencvárosban.

A tapasztalatok alapján sajnos sokszor nem elegendő a meglévő állami erőforrás és sajnos a rendszeren belül is történnek/történek a bántalmazottra nézve súlyosan hátrányos események, volt olyan példa, hogy helyhiány miatt kellett elhagynia a védett helyet egy kliensnek és jobb megoldás híján a bántalmazó környezetbe kényszerült visszamenni az áldozat.

A rendelkezésünkre álló információk alapján jelenleg kb. 300-320 férőhely biztosított az országban, krízishelyzetben történő elhelyezés céljára. A jelenlegi állami ellátórendszerben elsősorban a „félutas” vagy „kiléptető” férőhelyek terén mutatkozik a legnagyobb hiány. Az ellátórendszerhez kapcsolódó szervezetek sem rendelkeznek - főleg a krízis időszakot követő - megfelelő továbblépéshez elegendő férőhellyel, ideiglenes elhelyezésre szolgáló lakással.

Fentiekre tekintettel megállapítható, hogy az ellátórendszer vagy az ellátórendszerhez kapcsolódó szervezeteknek azzal a problémával kell szembenéznük, hogy tovább kell tartaniuk „krízis- férőhelyeken” olyan bántalmazottat is, aki már az önálló életvitelre képes lenne „külső” férőhelyen is. Ezáltal a rendszer a szükségesnél nagyobb mértékben „bedugul” és így a rendszer sem tudja a szakmailag indokolt továbbléptetést biztosítani a kliens(ek) részére.

Véleményem szerint Ferencváros kezdeményezője lehet egy olyan megoldásnak mellyel a meglévő férőhelyeket számottevően lehet bővíteni. A kezdeményezés azon az elven

nyugszik, hogy a „ferencvárosi modell” elnyeri partner önkormányzatok szimpátiáját és más önkormányzatok is csatlakoznak a ferencvárosi kezdeményezéshez.

Sajnos a pandémiás helyzet okán a megkeresett településekkel az egyeztetések megszakadtak, de több mint öt település (nem csak fővárosi) kifejezetten támogatandónak tartotta a kezdeményezést és lakást is tud felajánlani a programhoz azzal, hogy további egyeztetéseket tart indokoltnak a „ferencvárosi modell” kapcsán.

A jelenlegi jogi szabályozást, a felelősségi köröket, az ellátások protokolljait valamint az ellátó rendszer „igényeit” figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy Ferencváros és a „ferencvárosi modellhez” csatlakozó települések saját lehetőségeihez mérten tudnak segíteni, tudnak változtatni a jelenlegi helyzeten.

A „ferencvárosi modell”

Fontos kiemelni, hogy a „ferencvárosi modell” nem egy az állami ellátórendszerrel szembemenő elképzelés, hanem annak egy önkormányzati szinten történő „kiegészítése”.

A modell az előzetes egyeztetések alapján illeszkedne az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (továbbiakban: OKIT) protokolljához a cél, hogy a bántalmazott személyek részére többletlehetőséget nyújtsunk felvilágosító kampányokkal, szakemberekkel valamint lakásokkal.

A lakások biztosítását a Tisztelt Képviselő-testület a 10/2020. (I.30.) számú határozatával elfogadta. A modell kidolgozásánál figyelembe vettük, hogy az önkormányzat vagyongazdálkodása – ideértve a bérleti szerződéseket – közérdekű adatok. A közérdekű adatok titkosítása kizárólag törvényben lehetséges, önkormányzati rendeletben erre nincs lehetőség, de álláspontunk alapján valamint a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: NAIH) egyik állásfoglalása alapján a szociális bérlők neve nem minősül közérdekű adatnak. A modellhez biztosított lakások a továbbiakban is az önkormányzat tulajdonában valamint kezelésében állnak majd.

A lakásokba történő bekerülés feltételei

Elképzelésünk szerint ez kétféle módon történhet:

- 1.) állami rendszeren keresztül, értelemszerűen csak a meglévő protokollok szerint történhet az eljárás,
- 2.) önkormányzati elhelyezéssel, saját protokollok alapján.

Állami rendszeren keresztül

A települési önkormányzatok által biztosított lakásokba az „állami rendszeren” belül kerülhetnek bántalmazottak, elsősorban a „kiléptető” szakaszban. Ebben az esetben ez azt jelenti, hogy a „krízis – elhelyezésben” (Családok Átmeneti Otthonaiban – továbbiakban: küldő szervezet) lévő családok közül kerülnének ki az elhelyezendő bántalmazottak, - tapasztalatok alapján többnyire anyukák gyermek(ek)kel, de felnőtt bántalmazott, gyermek nélkül is kaphat ilyen módon elhelyezést.

Az eljárás és a felvételi folyamat az érvényben lévő protokollok szerint történhet. Az elhelyezés határozott időre szólhat, maximum egy év időtartamra. A küldő szervezettel kötött szerződésben tervezünk kitérni arra, hogy a határidő lejártá után a küldő, (a bántalmazottat elhelyező szervezet) „köteles” gondoskodni a további elhelyezésről amennyiben a bántalmazott nem rendelkezik saját erőforrással az

önálló lakhatás és életvitel megoldásához. Ez alól kivétel lehet, ha az adott településről került a szervezethez a bántalmazott: pl. ha eredetileg is ferencvárosi családról van szó. Ezekben az esetekben jogosult lehet a kliens a helyi támogatási rendszer igénybe vételére, lakáskérelem benyújtására valamint egyéb szolgáltatásokra.

Önkormányzati elhelyezéssel

Amennyiben nincs közvetlen életveszélyben a bántalmazott és ezt a családot ismerő szociális szakemberek – a jelzőrendszer érintett képviselőinek bevonásával – megerősítik, a kliens elhelyezését támogatják.

Az elhelyezésre javaslatot tehetnek a jelzőrendszer szereplői, a családdal közvetlenül kapcsolatban álló szakemberek és feltétel lehet a „szociális diagnózis” megléte is. A szociális diagnózist a FESZGYI szociális diagnosztika szakembere készíti el.

A bántalmazott részéről is szükséges egy írásbeli „nyilatkozat” megtétele mely alátámasztja, hogy nincsen közvetlen életveszélyben és a bántalmazó kapcsolatból való kilépéshez, az önálló életvitelhez a külön történő lakhatási lehetőségen kívül minden egyéb feltétel adott. (pl.: képes a lakásfenntartásra, a gyermek(ek) ellátására, optimális esetben a láthatás, esetleg vagyonmegosztás közös megegyezéssel megoldott, vagy megoldható lesz).

Krízis helyzetben átmeneti jelleggel maximum egy hétre lehetőséget biztosíthatunk a kijelölt lakásban történő elhelyezésre. Ezekben az esetekben a bántalmazottat a Ferencvárosi Szociális és Gyermekjóléti Intézmények Igazgatóságánál dolgozó szakember közreműködésével a lehető legrövidebb idő alatt megpróbáljuk elhelyezni az állami rendszeren belül. (Ezekben az esetekben teljes körű ellátást kell biztosítani, mely nem csupán az alapvető szükségleteket tartalmazza, mint az étkezés, tisztálkodás, de sok esetben a nagy költséget jelentő, tartósan szedett gyógyszereket is, speciális diéták élelmiszereit.)

Amennyiben több önkormányzat is csatlakozik a „ferencvárosi modellhez”, úgy a csatlakozott települések segíthetik egymás klienseinek elhelyezését.

A beköltözők részére nyújtott segítő tevékenység

Minden elhelyezés esetében szükséges egy intenzív, folyamatos pszichológiai, valamint szociális segítő munka a családdal.

Talán ez a legfontosabb, hiszen ezen a tevékenységen keresztül valósulhat meg az a cél, hogy a bántalmazottat képessé tegyük a bántalmazó kapcsolat tényleges lezárására, az önálló, új élet megkezdésére mind mentális mind pedig anyagi, egzisztenciális szempontból.

A szociális szakemberek és a laikusok ideális esetben, ebben a szakaszban tudnak kapcsolódni az áldozatokhoz, segítve saját stratégiájának kidolgozásában, a saját erőforrásainak tudatosításában.

Az jelenlegi állami rendszer nagyon rövid biztonságos időszakot nyújt az általa menekített személyeknek (2x4 hét). Tudjuk, hogy ez az idő nem elég, nem elég felépülni, új életet kezdeni, új otthont találni, új munkát találni, az egész életet újraindítani, miközben a bántalmazó jelentette fenyegetése még nem múlt el teljesen. Tudjuk, hogy a bántalmazottak számára az az időszak különösen veszélyes, mikor az elkövető számára világossá válik, hogy áldozata ezúttal nem tér vissza, határátközhöz érkeztek, a kapcsolatnak vége. A modell

lakásai ebben a veszélyes, de az élet újratervezését segítő szakaszban lehetnek első körben segítségadói a bántalmazottaknak.

Gyógyulás, visszakapcsolódás

A trauma áldozatai számára akkor válik integrálhatóvá az élmény, ha környezetében talál olyan személyt, aki segíti a tapasztalásait értelmezni, feldolgozni és tágabb rendszerbe illeszteni, aki az érések és történések egységét segít újratemteni. Ideális esetben minden bántalmazott számára tudnánk biztosítani egy hosszú trauma-központú terápiás támogatást, hogy az utóhatásokat enyhíthessük, a tapasztalás tudatossá tételével pedig megszakítsuk annak megismétlődését. De ezt nem tudjuk nyújtani mindenkinek. Szerencsére a gyógyuláshoz elegendő kisebb támogatást adunk, és remélhetjük az öngyógyulás folyamata meg tud indulni. Rendkívül jó hatásokkal működnek a bántalmazott nők csoportjai, ahol az önségió folyamatok támogatásával sorstársi közösségek tudnak kialakulni. Néhány csoportvezető szakember munkájának hatása megsokszorozódik a csoporttagok kétségtelen elkötelezettségének köszönhetően.

Az egyéni támogatás és segítő csoportok tapasztalása azt a tudatosságot eredményezi, hogy a bántalmazás áldozata jövőbeni életében nagyobb eséllyel fogja felismerni a bántalmazás korai jeleit, sikeresebben meg fogja tudni védeni magát és gyermekeit. A traumájával szembenéző, azt integrálni képes szülő olyan pozitív modell tud lenni gyermekei számára, ami védelmet adhat a bántalmazó magatartás szocializációs mintájának megtörésére.

Az áldozatok, akik bántalmazást szenvedtek el, de életükön változtatni tudtak olyan tagjai tudnak lenni a közösségeiknek, akik motorjai tudnak lenni az érzékenyítés folyamatának, ezáltal sorstársaik laikus segítői lehetnek. A szakemberek segíthetik ezt az önkéntességen és tapasztalaton alapuló, védelmet adó közösség kialakulását.

A bántalmazás áldozatai számára olyan egyéni és csoportos támogatást biztosítunk, ahol traumájukkal szembenézve sorstársi közösséget találhatnak, ami kiterjed egyéni mentálhigiénés segítségükre, jogi támogatásukra és csoportos önségió erejük megtalálására.

A lakás elhagyása, a kiköltözés

A lakás végleges elhagyására optimális esetben akkor kerülhet sor amikor a bántalmazott a teljesen önálló életvitelre már képessé vált, vagy krízis helyzetben bekerült bántalmazott továbbirányítása megtörtént. Ez jelenthet önálló albérletbe való költözést, önkormányzati főbérleti lakásba való költözést, esetleg az anyagi helyzet függvényében vagy új párkapcsolat révén saját lakásba való költözést – röviden: valamilyen saját lakhatási megoldást. Véleményünk szerint a „kilépés” módja is nagyon sokféle lehet. A segítő szakembereknek a bántalmazott helyzetének megfelelő legjobb megoldást kell preferálni és támogatni.

Amennyiben a lakásban történő elhelyezés végső határideje is lejárt, akkor értelemszerűen a „küldő szervezetnek” kell gondoskodnia a fennálló szerződés alapján a család további lakhatási problémájának megoldásáról. (Ez arra az esetre érvényes, ha valamelyik társult önkormányzat – vagy a mi estünkben Ferencváros – a „védett lakásban” történő elhelyezésre más szervezettel kötne szerződést.)

Szakemberek

A rendszer hatékony működtetéséhez szükséges megfelelő szakemberek közreműködése, nélkülük nem képzelhető el ez az igen kényes szakmai kérdéseket is felvető feladat.

Ezt az igényt, illetve a jelenleg tapasztalható szakemberhiányt több csatlakozni kívánó település polgármestere is megfogalmazta.

Álláspontom alapján a feladat magas színvonalú ellátásához a következő szakember igénnyel lehet számolni:

- Koordinátor (szakmai vezető, szakirányú végzettséggel- rész munkaidőben is elképzelhető- nem azonos az egész rendszert koordináló feladatkörével!)
- Szociális munkás (speciális, bántalmazottakkal kapcsolatos képzéssel és lehetőleg tapasztalattal)
- Pszichológus, gyermekpszichológus (ilyen esetek diagnosztizálásában és terápiában szerzett tapasztalattal)
- Jogász (jogi tanácsadás és szükség esetén bántalmazott képviselőjének ellátása).
- Családmentor (közreműködés a bántalmazott mindennapi életvitelének elősegítésében, pl.: bevásárlás, gyermek kísérés, programok szervezése)
- Fejlesztő pedagógus (adott esetben szükség esetén egyéni foglalkozás a gyermekkel a bántalmazott lakhelyén/tartózkodási helyén)
- Mentálhigiénés szakember
- Önkéntesek, gyakornokok (részfeladatokhoz)

A felsorolt szakemberekre nem kizárólag a már elhelyezett bántalmazottak esetében lenne nagy szükség, hanem az eredeti bántalmazotti környezetből kilépni nem tudó bántalmazottakkal való munkában is szükség lenne speciális tudással rendelkező szakemberekre.

A szakembereknek a felvilágosító munkában is nélkülözhetetlen a szerepük.

Tárgyi, technikai és egyéb feltételek

A program esetében a lakásokon kívül a következő anyagi természetű kiadásokkal kell számolni:

- Lakások szükségszerű felújítása, időszakos karbantartási kiadások
- Bútorzat, berendezés biztosítása, figyelembe véve, hogy gyermekes család esetében speciális bútorokra, kiegészítőkre is szükség lehet
- Technikai eszközök, háztartási gépek
- Lakásfenntartás költségei (esetlegesen)
- biztosítások költségei
- riasztó és – kamerarendszer költségei, egyéb (pl. egyéni) biztonsági eszközök
- szakemberek részére irodai háttér biztosítása, technikai eszközök
- mobiltelefonok a gyors és könnyű elérhetőséghez
- Esetlegesen a kliens szükség szerinti ellátásának költségei (szükség szerint: étkeztetés, ruházat, tisztítószer, tisztálkodószer, gyógyszer, gyógyászati segédeszköz, utazás költségei, stb.) Természetesen ha a kliens önellátó, ezek megszűnnek.
- Rovar-és rágcslóirtás költségei ezt biztosító szerződés keretében.

Továbbá egy 0 – 24 órás telefonos ügyeleti szolgáltatás biztosítása elengedhetetlen, ami költségnövelő tényező ugyan, de a biztonság erősítése érdekében szükséges egy ilyen lehetőség.

Véleményem szerint ezzel az elhelyezési formával is bővíthet az állami ellátórendszer jelenleg igencsak szűk keresztmetszete.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, az előterjesztés megtárgyalására és a határozati javaslatok elfogadására.

Budapest, 2020. június 24.

Gedeon Andor s.k.
igazgató

Határozati javaslat:

Budapest Főváros IX. Kerület Ferencváros Önkormányzatának Képviselő-testülete úgy dönt, hogy

- 1.) a Ferencvárosi Szociális és Gyermekjóléti Intézmények Igazgatóságának a „Családon belüli erőszak, illetve kapcsolati erőszak áldozatainak védelmére szolgáló ferencvárosi modell program” protokolljáról szóló beszámolóját elfogadja, azt támogatja.

Határidő: 2020. július 2.

Felelős: Baranyi Krisztina polgármester

- 2.) felkéri a polgármestert, hogy a költségvetés során következő módosítására dolgozza ki a bemutatott „Családon belüli erőszak, illetve kapcsolati erőszak áldozatainak védelmére szolgáló ferencvárosi modell program” részletes költségvetését a Ferencvárosi Szociális és Gyermekjóléti Intézmények Igazgatóságának bevonásával.

Határidő: a költségvetés során következő módosítása

Felelős: Baranyi Krisztina polgármester

- 3.) felhatalmazza a polgármestert, hogy folytasson további egyeztetéseket más települések polgármestereivel a „Családon belüli erőszak, illetve kapcsolati erőszak áldozatainak védelmére szolgáló ferencvárosi modell program” ismertetésére és a védett lakások önkormányzati hálózatának felállítása érdekében.

Határidő: folyamatos

Felelős: Baranyi Krisztina polgármester

- 4.) felhatalmazza a polgármestert, hogy a „Családon belüli erőszak, illetve kapcsolati erőszak áldozatainak védelmére szolgáló ferencvárosi modell program” megvalósításához szükséges intézkedéseket tegye meg.

Határidő: 2020. november 30.

Felelős: Baranyi Krisztina polgármester